

*Людмила Базиль
(Глухів)*

УДК 371.134:821.161.2

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ
(НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ І РОСІЇ)**

Під впливом соціокультурних змін значно зросли вимоги до випускників ВНЗ. Перед навчальними закладами III – IV рівнів акредитації ставиться завдання: виховати фахівця, здатного швидко адаптуватися в сучасному полікультурному просторі, мобільно знаходити ефективні рішення у нетрадиційних професійних ситуаціях та генерувати нові раціональні ідеї задля культурного розвитку цивілізації й соціального поступу суспільства. Серед

пріоритетних шляхів оновлення змісту освіти, узгодження його з нинішніми вимогами до випускників інституцій вищої школи, інтеграцією до європейського і світового освітніх просторів дослідники визначають «орієнтацію навчальних програм на набуття ключових компетентностей та на створення ефективних механізмів їх запровадження» [10, с.13].

Проблема осмислення компетентнісного підходу з кінця ХХ ст. перебуває в центрі уваги провідних науковців (В.У.Байденко, Б.С.Гершунський, І.А.Зимня, І.А.Зязюв, В.В.Краєвський, Н.В.Кузьміна, А.К.Маркова, О.Я.Савченко, О.М.Семенов, А.В.Хуторський та ін.). Проблемі ж формування і розвитку літературознавчої компетентності особистості учня, студента вченими не приділено належної уваги. З огляду на зазначене у межах статті з'ясуємо стан і головні тенденції розвитку літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників на основі аналітичного огляду діяльності вітчизняних і російських навчальних закладів III – IV рівнів акредитації. Матеріалами для здійснення дослідження слугували навчальні робочі плани, електронні сторінки офіційних Інтернет-сайтів вітчизняних і російських ВНЗ.

Студіювання праць українських учених засвідчує, що формування компетенцій і компетентностей особистості відбувається протягом усього життя на допрофесійному, професійному рівнях і в умовах післядипломної освіти. Досвід освітньої діяльності вітчизняних та провідних російських ВНЗ підтверджує: розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників здійснюється головним чином під час опанування нормативних і спеціальних навчальних курсів літературознавчого циклу, кількість яких варіюється залежно від напрямів підготовки і спеціалізацій.

Аналіз навчальних планів та освітньо-професійних програм Глухівського НПУ ім. О. Довженка, Луганського НУ ім. Т. Шевченка, Миколаївського ДУ ім. В.О.Сухомлинського, Сумського ДПУ ім. А.С.Макаренка, Херсонського ДУ, Черкаського НУ ім. Богдана Хмельницького дає підстави констатувати, що фахову освіту вчителі української мови та літератури здобувають за двома галузями знань: 0101 – «педагогічна освіта» і 0203 – «гуманітарні науки», відповідно за напрямами підготовки «освіта», «філологія» та спеціальностями «Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література», «Українська мова та література» й отримують кваліфікацію «Вчитель української мови та літератури».

З метою осмислення стану розвитку літературознавчої компетентності майбутніх словесників у контексті зазначених напрямів підготовки з'ясуємо змістове наповнення фундаментальної літературознавчої підготовки.

За нормативними документами зміст професійної підготовки фахівців визначається освітньо-кваліфікаційними характеристиками і презентується як комплекс виробничих функцій, типових завдань діяльності й відповідних умінь, необхідних особистості для їх вирішення. Нормативна та вибіркова складові змісту встановлюються освітньо-професійними програмами підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст», «магістр», структурно-логічною схемою підготовки, програмами навчальних дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою та ВНЗ і відображаються у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також у процесі проведення навчальних занять та інших видів навчальної діяльності [9].

Зміст професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури в цілому за галуззю знань 0101 – «педагогічна освіта» визначається галузевими стандартами вищої педагогічної освіти та стандартом вищої освіти ВНЗ, і включає фундаментальну, психолого-педагогічну, методичну, інформаційно-технологічну, практичну і соціально-гуманітарну підготовку [5].

Зміст фундаментальної літературознавчої підготовки учителів-словесників передбачає засвоєння науково обґрунтованої інформації з теоретико- й історико-літературних навчальних дисциплін та орієнтується на новітні наукові досягнення. Вважаємо актуальними

твердження сучасних дослідників (О.А.Галич, А.В.Градовський, Г.Д.Клочек, А.В.Козлов, О.М.Куцевол, Л.І.Мацько, О.М.Семенов, А.Л.Ситченко та ін.), котрі наголошують на необхідності запровадження інтегрованих курсів порівняльного літературознавства, герменевтики, філологічного аналізу художнього твору, філологічної культури вчителя-словесника до системи професійної підготовки майбутніх педагогів-філологів. Ідеї науковців є логічними і такими, що потребують вирішення. До того ж, порівняльний аналіз навчальних планів вітчизняних ВНЗ засвідчує, що у межах кожного з університетів співробітники самостійно формують зміст як нормативної, так і вибіркової частини професійної підготовки на основі нормативних документів для розробки складових компонентів систем стандартів вищої освіти, з урахуванням досвіду підготовки фахівців у класичних університетах, сучасних освітніх тенденцій, власних традицій у підготовці вчителів-словесників та специфіки кожного із навчальних закладів. Самостійне складання навчальних планів підготовки педагогів-філологів вищими навчальними закладами зумовлюється відсутністю розробленого у повному обсязі державного галузевого стандарту за напрямом підготовки «Філологія*. Українська мова і література».

На основі аналізу робочих навчальних планів підготовки майбутніх учителів української мови та літератури вітчизняних ВНЗ можемо констатувати, що максимальний навчальний час на опанування дисциплін нормативної частини змісту у середньому складає 60 – 70% від загальної кількості навчального часу. При цьому зазначимо, що кількість годин, відведених для вивчення навчальних дисциплін із літературознавства у різних ВНЗ, неоднакова: нормативні курси – від 1692 год. (47 кредитів) – до 972 год. (27 кредитів), вибіркові – від 432 год. (12 кредитів) – до 180 год. (5 кредитів). На освітньо-кваліфікаційних рівнях «спеціаліст, магістр» розподіл годин навчального навантаження на вивчення дисциплін літературознавчого спрямування в середньому складає 522 год. (14,5 кредитів).

Проаналізуємо змістове наповнення навчальних планів за освітньо-кваліфікаційними рівнями. На етапі здобуття кваліфікації «Бакалавр філології. Вчитель української мови і літератури» студенти Луганського НУ ім. Т. Шевченка, Миколаївського ДУ ім. В. О. Сухомлинського, Сумського ДПУ ім. А. С. Макаренка, Херсонського ДУ, Черкаського НУ ім. Богдана Хмельницького опановують такі навчальні курси: «Вступ до літературознавства» (від 72 год. – до 80 год.), «Історія української літератури» (від 544 год. – до 648 год.), «Літературна критика» (54 год.), «Історія української літературної критики» (72 год.), «Українське літературознавство» (54 год.). Окрім того, у Луганському НУ ім. Т. Шевченка студентам для засвоєння пропонуються «Літературна генерика» (54 год.), «Текстологія» (54 год.), «Текстознавство» (54 год.), «Теорія сприйняття і розуміння твору» (36 год.), «Аналіз художнього твору» (36 год.), «Міфопоетика» (54 год.), «Джерелознавство» (54 год.).

На нашу думку, уведення зазначених вище курсів є логічним і пояснюється реформуванням сучасної освітньої парадигми, її орієнтацією на профільне навчання, розвитком методології літературознавства, напрямів дослідження художніх творів, постійним оновленням понятійно-категоріального апарату літературознавчої науки у зв'язку з динамізмом літературного процесу. Зокрема, інтегровані курси «Теорія сприйняття і розуміння твору» й «Аналіз художнього твору» передбачають порівняльне вивчення художніх зразків української і світової літератур. Відтак, сприяють виробленню у студентів цілісного уявлення про художній простір літератури, поглиблюють їх читацьку свідомість, впливають на естетичні ідеали.

З огляду на низький рівень читацької культури сучасного суспільства курс «Теорія сприйняття і розуміння твору» вважаємо досить актуальним у літературознавчій підготовці майбутніх учителів-словесників. Адже формування читацьких інтересів підростаючого покоління, студентської молоді значною мірою залежить від високопрофесійних умінь словесників шляхом адекватного потрактування змісту твору викликати здоровий інтерес до читання. Опанування змістом зазначеної навчальної дисципліни сприяє виробленню вмінь

розуміти психологію реципієнта, вдосконаленню навичок визначати особливості усвідомлення художнього мистецтва залежно від літературних напрямів, художніх методів, родово-жанрової приналежності.

Позитивним на етапі розвитку сучасного літературного процесу вважаємо вивчення майбутніми фахівцями курсу «Літературна генерика». В умовах постмодерністського поступу й мультикультуралізму митці художнього слова активно експериментують із творами. Відтак, на літературній арені з'являються зразки постмодерної творчості, що характеризуються нестандартністю, багатоманітністю, ірраціональністю форм і підходів до мистецького трактування суспільного життя. Тому, сучасні читачі, ознайомлюючись із літературними зразками сьогодення, часто не розуміють їх змісту, бо не вміють «прочитати» «тексти-експерименти». Такі інтертекстуальні постмодерні твори яскраво представлені у мистецьких доробках Ю.Андруховича, О.Забужко, Ю.Іздрика, В.Шевчука та ін..

У ракурсі осмислення специфіки постмодерну вагомим, на нашу думку, є досвід Херсонського ДУ. Аналіз навчальних робочих планів зі спеціальності «Українська мова та література» дозволяє констатувати, що в університеті у контексті розвитку літературознавчої компетентності важливе значення приділяється проблемі аналізу й інтерпретації саме постмодерної літератури, дослідженню актуальних проблем сучасного літературознавства. Окрім цього, студенти засвоюють спеціальні курси: «Літературна критика діаспори» (72 год.), «Проблеми вивчення розвитку української літератури на межі ХХ – ХХІ ст.» (98 год.). Вважаємо, що акцентування саме на постмодерній літературі й літературознавстві у контексті фундаментальної підготовки майбутніх словесників є справедливим.

Змістом сучасної шкільної літературної освіти, зорієнтованої на профілізацію і всебічний особистісний розвиток, в 11 класі передбачено вивчення факультативного курсу «Сучасна українська література». Відтак, майбутнім учителям-словесникам бажано мати чітке уявлення про постмодерний літературно-художній простір, вільно орієнтуватися на світовій літературній арені, щоб сформувати в учнів уявлення про сучасну літературу як вагому складову системи духовної культури українців, допомогти усвідомити специфіку постмодерного світовідчуття, виробити навички аналізу й інтерпретації художніх текстів, розвинути у вихованців здатність сприймати твори сучасників із урахуванням задуму й стилю автора, запропонувати школярам для ознайомлення доступні та зрозумілі твори, прищепити учням стійкий інтерес до читання, розвинути їх читацьку свідомість.

На нашу думку, у літературознавчій підготовці студентів опанування постмодерними творами доцільно здійснювати на IV – V курсах і поглиблювати в умовах магістеріуму, тобто на етапі, коли у майбутніх фахівців уже цілком сформована світоглядна позиція, визначений їх культурний рівень.

Значну роль у розвиткові літературознавчої компетентності доцільно відвести навчальному курсу «Історія і теорія літературно-художньої критики» (102 год.), як це зроблено у Донецькому НУ. За навчальним планом підготовки вчителів української мови і літератури зазначена дисципліна входить до складу нормативного блоку і має на меті формування у майбутніх учителів-словесників уявлення про літературознавчі підходи до оцінки творів словесного мистецтва, вироблення вмінь до інтерпретацій, об'єктивної критики художніх зразків і розрізнення явищ елітарної та масової культури, удосконалення навичок філологічного аналізу, літературознавчих досліджень у цілому.

Для освітньо-кваліфікаційних рівнів «спеціаліст, магістр» навчальними планами ВНЗ пропонуються нормативні курси: «Теорія літератури і актуальні проблеми сучасного літературознавства» (110 год.), «Сучасна українська література» (72 год.), «Основні проблеми сучасного літературного процесу» (126 год.), «Актуальні напрями сучасного літературознавства» (144 год.) та вузькотематичні літературознавчі спецкурси і спецсемінари з історії української літератури.

Навчальні курси вибіркового блоку залежать від спеціалізації, наукових шкіл, професійних інтересів викладачів, комплексної наукової теми кафедри. Вартим уваги

вважаємо досвід освітньої діяльності Вінницького ДПУ ім. М. Коцюбинського, в якому підготовка майбутніх учителів-словесників здійснюється на засадах розвитку креативності студентів (О.М.Куцевол); Черкаського НУ ім. Б. Хмельницького, де майбутні вчителі української мови і літератури здобувають професійну освіту з урахуванням вимог методики компаративного аналізу художніх творів (А.В.Градовський); Переяслав-Хмельницькому ДПУ імені Г.Сковороди, в якому професійна підготовка студентів філологічного факультету реалізується на засадах екзистенціально-діалогічної філософії мистецтва (Г.Л.Токмань). На нашу думку, запровадження до навчальних планів підготовки вчителів-словесників спецкурсів і спецсеінарів – логічне, зумовлене часом явище. Адже відомо, що спецкурси розширюють професійний світогляд майбутніх учителів-словесників, розвивають їх дослідницькі вміння, вдосконалюють навички роботи з працями науковців, уміння об'єктивно оцінювати художні твори й літературно-критичні розвідки, підвищують рівень філологічної культури. Перевагою спецсеінарів, порівняно з нормативними і вибірковими дисциплінами, вважаємо осмислення літературознавчих явищ, фактів літературного процесу, які ще всебічно не висвітлені у працях дослідників. Саме це, на нашу думку, сприяє розвиткові наукової зацікавленості студентів у конкретних явищах літературного процесу, формує у майбутніх фахівців стійкі пізнавальні інтереси, стимулює їх до наукового пошуку, сприяє саморозвитку й самоосвіті.

Отже, нормативна і вибіркова частини циклу літературознавчої підготовки мають філологічну спрямованість, тому є підстави стверджувати, що розвиток літературознавчої компетентності у вітчизняних ВНЗ здійснюється переважно під час опанування студентами історико-, теоретико-літературних курсів та спецкурсів і спецсеінарів.

Аналітичний огляд Інтернет-сторінок офіційних сайтів ВНЗ Росії (Борисоглебський ДПІ, Воронізький ДПУ, Самарський ДПУ, Тульський ДПУ ім. Л. М. Толстого, Ярославський ДПУ ім. К. Д. Ушинського) дозволяє стверджувати, що в основі літературознавчої підготовки студентів знаходяться тенденції комунікативної дидактики, принципи якої були сформульовані Ю.Л.Троїцьким, В.І.Тюпою, Ю.В.Шатніним; укрупнення дидактичних одиниць (П.М.Ерднієв). Згідно вказаної технології розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників зумовлюється завданнями методичної підготовки студентів. Активно в Росії реалізується теоретико-діяльнісний підхід.

Зумовлені сьогоденням, зазначені тенденції розвитку літературознавчої компетентності студентів, на нашу думку, є вартісними і для вітчизняних ВНЗ. Як ішлося вище, напрями діяльності російських інституцій вищої школи щодо підготовки вчителів-словесників частково реалізуються в умовах української освітньої парадигми (запровадження інтегрованих курсів та теоретико-діяльнісний підхід). Крім того, у НПУ ім. М. П. Драгоманова, Київському НУ ім. Т. Шевченка, Луганському НУ ім. Т. Шевченка, Черкаському НУ ім. Б. Хмельницького, Вінницькому ДПУ ім. М. Коцюбинського у фаховій літературознавчій підготовці вчителів активно використовуються засадничі положення комунікативної дидактики. Таке нововведення, на нашу думку, є цілком виправданим, адже вивчення творів художньої словесності неможливе без високого рівня мовної культури особистості. Влучно, емоційно і точно вимовлене слово є потужним засобом у професійній діяльності вчителя української мови та літератури.

Крім того, завдання професійно-комунікативного характеру, що використовуються на заняттях із історико- і теоретико-літературних дисциплін, формують уміння пізнати духовну сутність письменника, зануритися у глибини його почуттів, розвивають рівень читацької культури студентів, їх емоційні й перцептивні здібності. У Глухівському НПУ ім. О. Довженка під час виконання таких завдань, студенти мають змогу відчувати себе у ролі літературного критика, журналіста, письменника, рецензента, директора видавництва, редактора періодичного видання, дослідника, біографа, психолога, мистецтвознавця, режисера тощо. Виконання таких завдань сприяє підвищенню рівня професійного

спілкування, розширенню тезауруса літературознавчих понять, мовленнєвій адаптації майбутніх фахівців у різних професійних ситуаціях.

Зокрема, під час вивчення творчості Ю. Андруховича на практичному занятті з історії української літератури було заслухано виступ студента від імені письменника з рекомендаціями для прозаїків-початківців на тему «Тенденції розвитку сучасної прози». Така форма роботи допомагає краще усвідомити студентами специфіку постмодерного світовідчуття.

Аналізуючи творчість В. Шевчука, студенти виконували ролі літературних критиків, відповідальних редакторів часописів «Дніпро», «Березіль», «Слово і час». Вирішення таких завдань мотивувало ґрунтовну підготовку майбутніх фахівців до заняття, викликало в них стійкий інтерес до біографії письменника, літературно-критичних оцінок його творчості вітчизняними і зарубіжними літературознавцями. Значного резонансу набуло заняття на тему «Творчість Марії Матіос», під час якого п'ятикурсники шляхом участі в комунікативних ситуаціях-діалогах «письменник-читач», «письменник-письменник», «письменник-журналіст», «письменник-літературознавець» спробували усвідомити особливості роботи письменника в мистецькій лабораторії, пережити успіхи й невдачі власної творчості.

Традиційним прийомом на семінарських заняттях з історії української літератури стало виконання завдання «Психологічний портрет». Студенти у ролі письменника, товариша й однодумця митця характеризують життєвий шлях (особливо невисвітлені широкомасштабно сторінки біографії), психологічні аспекти (мотиви, почуття) написання конкретних творів. Окрім того, значну активність у студентів викликає комунікативна ситуація «персонаж-персонаж», у якій майбутні фахівці виконують роль одного з персонажів твору й оповідають про «свої» (тобто персонажа) вчинки, характеризують інших героїв. Аналіз досвіду практичної діяльності переконує, що такі види роботи у студентській аудиторії створюють позитивне середовище для стимулювання і творчості їх освітньої діяльності.

На формування у студентів навичок визначення рівня художності творів, розрізнення явищ елітарної та масової культури, розвиток філологічних умінь у цілому спрямована діяльність викладачів літературознавчих дисциплін Казанського ДПУ. У контексті професійної підготовки вчителів української мови та літератури переважно під час опанування студентами навчальних історико- і теоретико-літературних курсів здійснюється розвиток їхньої літературознавчої компетентності. Перевагою освітньої діяльності зазначеного ВНЗ, на нашу думку, є акцентування уваги в процесі фахової освіти на інтертекстуальному аналізі, засадничих положеннях естетичної семіотики, теоретичної поетики. Спеціальні курси, розроблені викладачами філологічного факультету, спрямовуються на осмислення проблем порівняльного літературознавства (російсько-татарські літературні взаємозв'язки, порівняльне віршування, естетична інтерференція, символ і міф у національних літературах тощо) [13].

На основі осмислення електронних джерел співробітників Псковського ДПІ ім. С.М.Кірова маємо підстави констатувати, що у розрізі професійної підготовки учителів-словесників головна увага звертається на розвиток умінь аналізу художніх текстів, які є основним компонентом літературознавчої компетентності. Під час занять студенти поглиблюють знання щодо принципів літературознавчого аналізу (цілісності, науковості, історизму, завершеності), порівнюють його зі шкільним аналізом літературного твору.

Однією з переваг у підготовці вчителів-словесників вважаємо діяльнісно-творчий підхід у професійній підготовці. Згідно із теоретичними положеннями зазначеного напрямку майбутні фахівці на заняттях із «Теорії літератури та сприймання художнього твору» самостійно будують алгоритми аналізу зразків мистецької творчості, ураховуючи родово-жанрові ознаки творів, та психологічні особливості сприймання художніх текстів читачами різних категорій. Під час опанування історико-літературних курсів студенти осмислюють

технологію «критичного читання», усвідомлюють впливові фактори читацької активності й самостійності [16].

Змістове наповнення літературознавчої підготовки майбутніх учителів-словесників у російських ВНЗ передбачає вивчення методології літературознавчих досліджень, (курс «Методологія літературознавства»), аналіз читацької культури суспільства (курс «Теорія літератури і практика читацької діяльності»), методика повного професійного аналізу художніх творів (курси: «Технологія аналізу художнього тексту», «Філологічний аналіз тексту», «Художні концепти вітчизняної літератури»). На жаль, у навчальних планах вітчизняних вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації зазначені курси, поки що не впроваджуються. Оскільки художня література цілком справедливо вважається потужним потенціалом національної культури, то в сучасних умовах розвитку глобалізованого суспільства зі зміненими пріоритетами духовності і загальнолюдських цінностей, навчальний курс «Художні концепти вітчизняної літератури» у професійній підготовці має бути одним із нормативних. Адже національна література має численну кількість символічних образів (постійних і авторських), які сприяють всебічному розвитку особистості, її духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації в сучасному змінному світі. Відтак, уважаємо, що для ефективного виконання завдань шкільної літературної освіти словеснику бажано вільно володіти арсеналом національних символів, тлумачити їх зміст залежно від контексту твору, розрізняти значущість кожного з концептуальних образів у творчості митців рідного слова, порівнювати образи-концепти, змальовані письменниками різних літературних груп, течій, напрямів.

Поряд із цим актуальними для розвитку літературознавчої компетентності у російських ВНЗ вважаємо технології вивчення художньої літератури як особливої естетичної, вербальної реальності (Московський державний обласний педагогічний інститут), осмислення культурологічного підходу до літературознавчого аналізу художньої літератури (Ульянівський інститут підвищення кваліфікації педагогічних кадрів), визначення інтертекстуальності у творах письменників (Воронізький ДПУ), з'ясування літературознавчої типології й окремих питань авторського метатексту в комплексному теоретико-лінгвістичному та теоретико-літературному аспекті (Калінінградський ДУ), вивчення художніх творів як текстів культури (Мурманський ДПУ, Томський ДУ), використання діалогічної стратегії у викладанні літератури (Російський ДУ) [2; 3; 4; 6; 7; 8; 11; 12; 14].

Вартим уваги, на нашу думку, є досвід Томського ДПУ. У цьому закладі до програми підготовки ОКР «магістр» включено навчальний курс «Літературна освіта» (науковий керівник: доктор філологічних наук, професор Т.Т.Уразаєва), інтегровану дисципліну «Літературна і філософська освіта» (науковий керівник: доктор філологічних наук, професор Н.Є.Разумова). Такі курси передбачають фундаментальну літературознавчу підготовку, порівняльно-історичне опанування літературно-художньою творчістю, виявлення взаємозв'язків російської з європейськими літературами на основі міждисциплінарної інтеграції.

Своєчасним для розвитку літературознавчої компетентності на основі комунікативного підходу та поглиблення мовленнєвої підготовки майбутніх словесників на засадах дискурсивного аналізу, наратології, семіотики вважаємо навчальний курс «Літературна, мовленнєва, естетична освіта школярів» (науковий керівник: доктор філологічних наук, професор В.Є.Головчинер) [12].

Отже, в більшості ВНЗ у навчальних робочих планах враховано вимоги концепції фундаментальної підготовки бакалавра філології. Курси літературознавчого спрямування нормативного циклу навчальних планів підготовки фахівців складають базову частину вимог до напрямку підготовки «Філологія*. Українська мова і література», а курси за вибором ВНЗ забезпечують виконання вимог вибіркової складової освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра філології. При цьому формування змістового наповнення

навчальних планів професійної підготовки майбутніх фахівців здійснено з урахуванням принципів науковості, наступності та безперервності, міжпредметної інтеграції. Зокрема, навчальні курси теорії літератури, актуальних проблем сучасного літературознавства, що вивчаються на освітньо-кваліфікаційних рівнях «спеціаліст, магістр», будуються на зіставленні художніх творів вітчизняної літератури зі зразками світового письменства, а курс «Основні напрями сучасного літературного процесу» враховує рівень опанування магістрантами культурології, історії, філософії, психології. Причому зазначимо, що змістове наповнення навчальних планів вітчизняних ВНЗ постійно оновлюється і поповнюється з урахуванням розвитку гуманітарних наук та основних тенденцій літературознавства. Перспективами дослідження розвитку літературознавчої компетентності майбутніх словесників вважаємо вивчення умов запровадження до професійної підготовки учителів української мови і літератури кращих здобутків практичної діяльності російських освітніх інституцій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Государственный образовательный стандарт высшего профессионального образования. Специальность 032900. Русский язык и литература. Квалификация - учитель русского языка и литературы // Российское образование. Федеральный портал. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.edu.ru/>.
2. Гура А.В. Филология в региональных университетах. Российский межрегиональный институт общественных наук. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.iriss.ru/>
3. Доманский В.А. Литература и культура. Культурологический подход к изучению словесности в школе. Методическое пособие для учителей-словесников. - Томск. - 2002. [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://on.tsu.ru/school/litcult/>
4. Кафедра литературы Череповецкого государственного университета. Информационно-поисковая система по методике преподавания литературы. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://metlit.nm.ru/materials/communic/progtura.html>;
5. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс]: Наказ МОН України від 31.12.2004 р. №988. - Режим доступу: <http://www.education.gov.ua>
6. Корнилов Е., Маевский Н. Многоуровневая (многоступенчатая) система современного университетского образования (опыт факультета филологии и журналистики РГУ) // Образование, 2000. - №4 (34). - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.relga.rsu.ru/>
7. Российский государственный педагогический университет. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://rus.com.ru/>
8. Палачева В.В. Методика преподавания русской литературы. Кафедра русской литературы и фольклора Кемеровского государственного университета. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://literature/kem.su.ru/>
9. Про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Лист Міністерства освіти і науки України від 25.04.2001 р. №1/9-168 // "Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України", № 13, липень, 2001 р. - [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://uazakon.com/document/spart31/inx31298.htm>
10. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. - К.: «К.І.С.», 2003. - 296 с.
11. Тюпа В.И. Аналитика художественного. Введение в литературоведческий анализ. - М.: Лабиринт, РГГУ, 2001. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://kaftip.newmail.ru/WEDTOR.htm#top>;
12. Филологический факультет Томского государственного педагогического университета. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://tspu.edu.ru/?ur=825&ur1=876>.
13. Филологический факультет Казанского государственного педагогического университета - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.ksu.ru/f10/index.php?id=4>
14. Филологический факультет Мурманского государственного педагогического университета. - [Электронный ресурс] - Режим доступа: http://www.mspu.edu.ru/index.php?option=com_wrapper&Itemid=2608
15. Якісна освіта – запорука самореалізації особистості: Наук. видання / За заг.ред. С.М.Ніколаєнка, В.В.Тесленка. - К.: Педагогічна преса, 2007. - 176 с.
16. Профессиональная подготовка учителя русского языка и литературы. - Учебно-методическое пособие. - Псков, ПППИ, 2003. - 108 с. [Сост. пос.: Н.В.Большакова, И.В.Полковникова, Л.М.Попкова, Г.А.Яковлева, Н.И.Яковлева] - [Электронный ресурс] - Режим доступа: http://www.cross-kpk.ru/documents/Start/chitalnbjy_zal/doc/book/filolog/Professional'naja%20podgotovka%20uchitelja%20russkog-o%20jazyka%20i%20literatury.pdf